

Na Covid is het schandelijk om te dreigen met nog langere wachtlijsten

Posted on 5 februari 2022 by Eduard Bomhoff

Extra miljarden voor de stikstof zijn voor de nieuwe regering urgenter dan extra middelen voor de zorg. Voor het milieubeleid worden fondsen opgericht en grote bedragen alvast gereserveerd zonder dat duidelijk is of die wel nodig zijn. Het Centraal Planbureau (CPB), de Rekenkamer en de Raad van State spreken schande van de intentie om al dat geld snel te bestemmen en dan later de Kamer te 'informeren' over hoe het is besteed. De juiste volgorde – ook benadrukt door super-parlementariër Pieter Omtzigt – is dat het kabinet een plan indient met een bijbehorende begroting en dat de Kamer die begroting goedkeurt voordat de uitgaven beginnen. Geen blanco cheques in een democratie.

Vergelijk de makkelijke miljarden voor de stikstof met de krampachtige bedragen voor de zorg waar het CPB schrijft: 'De intentie is om via een zorgakkoord in combinatie met een MBI (Macro Beheersings Instrument) de volumegroei in de ziekenhuiszorg, de geestelijke gezondheidszorg, de wijkverpleging en de huisartsenzorg te beperken. Het MBI fungeert daarbij als stok achter de deur.' MBI staat daarbij voor een maximum toegestaan bedrag, en als dat geld op is stoppen

de behandelingen en groeien de wachtlijsten.

Herhaling dreigt van tragedie onder Els Borst

Twee jaar Corona, honderdduizenden patiënten met andere problemen die moesten wachten, en dan nóg langere wachtlijsten. Nu al een wachttijd van een half jaar of langer in de hulp aan depressieve jongeren. Wat kan erger zijn dan een kind verliezen door suïcide, maar dat gaat gebeuren met zulke wachttijden.

Een herhaling dreigt van de tragedie in de zorg onder minister Els Borst (1994-2002). Zij had een grote kennis van medisch-ethische problemen maar weinig zicht op de meerjarenbegroting en werd door minister Zalm van Financiën 'gepiepeld' (zoals dat binen de VVD charmant werd genoemd) bij het opstellen van het regeerakkoord van Kok-I. Premier Kok wist er van maar ging toch akkoord om te voorkomen dat *De Telegraaf* hem een tweede Joop den Uyl met een gat in zijn hand zou noemen. Gevolg: eerst twee jaar met minder uitgaven en daana steeds langere wachtlijsten met honderdduizenden mensen lijdend aan uitstel van hun zorg.

Verzekering en voorziening

Twintig jaar geleden kreeg ik als kortstondig vicepremier van te voren inzicht in de Troonrede van september 2002. Alleen door te dreigen met aftreden kon ik premier Balkenende overtuigen om de onzin-formule 'de regering garandeert het recht op zorg binnen het budget' te ontdoen van die foute laatste drie woorden. Zorg is een recht – en daarmee wat heet een 'open-einde regeling'.

Als in december meer mensen naar het ziekenhuis moeten dan was voorspeld, mag je ze niet verwijzen naar januari of nog later. Zo is dat bij een verzekering. De bibliotheek is een 'voorziening', wat wil zeggen dat als Cees Nooteboom dit jaar de Nobelprijs voor Literatuur wint en vijftig klanten zijn *Rituelen* willen lenen, de bibliotheek niet verplicht is om er 49 extra te bestellen.

Na twee jaar Covid moet deur naar de zorg juist wijd open

Met het gehate MBI wordt de zorg een voorziening in plaats van een verzekering en dan moeten we ook maar eerlijk zijn en de 'zorgverzekering' omzetten in een

'contributie' die helpt voor het budget maar nergens recht op geeft.

Het MBI komt in het nieuwe regeerakkoord als 'stok achter de deur', terwijl die deur naar het ziekenhuis, de ggz, en de jeugdzorg na twee jaar Covid juist wijd open moet staan om alle achterstanden in te halen. De regering zou het fatsoen moeten hebben om na Covid nu één duidelijke marsorder te geven: zo snel mogelijk alle wachtlijsten wegwerken, en wordt de zorg dan duurder dan begroot, dan zij dat zo.

Jaarlijks ritueel zonder effect

In de tussentijd zou een commissie van deskundigen kunnen onderzoeken hoe andere welvaartsstaten in West-Europa omgaan met de kosten in de zorg. Na de ramp met de milieutafels van Nijpels en de 26 dokters van het RIVM is toch duidelijk dat we geen oud-minister willen als voorzitter van die commissie en ook geen zwerm van lobbyisten als leden.

Er zijn moedige experts, zoals Wim Groot, bekend bij *Wynia's Week*, die accepteren dat we beter moeten doen dan de kosten laten stijgen en dan aan het eind van het jaar op een vage manier de verzekeraars de schuld te geven omdat ze winst mogen boeken. Zo probeert de politiek zich af te maken van dit heikele onderwerp, maar dat jaarlijkse ritueel in de Kamer heeft geen effect.

Schrap het MBI

Door die intellectuele lafheid komt het kabinet nu met de slechtst mogelijke oplossing van langere wachtlijsten. Er zijn betere mogelijkheden, en die zullen eerder naar voren komen uit een zorgvuldige vergelijking met buurlanden dan uit overlegtafels met binnenlandse lobby-groepen.

Om te laten zien dat ik net als collega Groot ook serieus ben, een paar opties:

1. Alle specialisten in loondienst. Ze verdienen in Nederland gemiddeld meer dan in de meeste buurlanden, en zijn in loondienst verlost van de verleiding om meer tests en behandelingen voor te schrijven dan efficiënt is.
2. Een boete voor de verzekeraars wanneer ze niet een fors deel van de premies bestemmen voor preventie. In eerste instantie leidt dat tot hogere premies, maar de kosten-baten analyse van serieuze preventie laat zien dat daar veel valt te verdienen,

3. Een boete voor alle ziekenhuizen waar het percentage patiënten dat na een behandeling weer terug moet komen vanwege een opgelopen infectie hoger is dan een landelijke norm.
4. Bijdragen van de kinderen (erfgenamen) in de kosten van een verpleeghuis voor hun ouders.
5. Hogere premies in de verzekering voor mensen met ernstig overgewicht en lagere premies voor wie fitness serieus neemt.

Misschien niet zo leuk, en er zijn zeker andere opties dan deze vijf – overigens actueel in al lopende discussies in buurlanden en vooral in Australië waar we veel kunnen leren – en die komen dan te zijner tijd wel in het reisverslag van de Commissie-Groot. Nu gaat het er om dat het MBI wordt geschrapt – want waar haalt Rutte-IV na twee jaar Covid de treurige moed vandaan?

Eduard Bomhoff *schrijft sinds drie jaar (vrijwel) wekelijks columns voor Wynia's Week. Steunt u de onafhankelijke berichtgeving van Wynia's Week? Doneren kan* ***HIER****. Hartelijk dank!*